

Regelmatig zorgen boomwortels voor het opdrukken van de bestrating en het beschadigen van asfalt. Losse stoeptegels, hobbelige fietspaden en gaten in de weg zijn het gevolg. Wortelopdruk geeft niet alleen veel hinder voor wandelaars, fietsers en andere weggebruikers, maar kan tevens leiden tot ongelukken, soms met letsel als gevolg of erger nog, dodelijke slachtoffers. Zo kon men dit voorjaar nog in de media lezen: "Twee doden door nalatige gemeente". Bij een motorongeluk bij Tienhoven kwamen twee motorrijders om het leven. Het ongeluk wordt geweten aan flinke hobbels in het wegdek van dikke boomwortels. Wanneer is de wegbeheerder verantwoordelijk?

Auteur: Luurt Wildeboer*

Aansprakelijkheid wegbeheerder bij schade door boomwortels

Veelal zullen wandelaars en fietsers meer gevaar lopen dan andere weggebruikers door losse stoeptegels, hobbels en scheuren in het wegdek van opdrukkende boomwortels. In de meeste gevallen zullen wandelaars die vallen over een stoeptegels of fietsers die onderuitgaan geen ernstige gevolgen ondervinden van hun val. Zij zijn weliswaar boos, maar laten het daar veelal verder bij. Maar wat te doen als men het er niet bij wil laten zitten? Zeker wanneer men letsel overhoudt aan de val of tenminste een gescheurde broek of

schade aan fiets of brommer.

Wie verantwoordelijk?

In bepaalde gevallen zal de wegbeheerder aansprakelijk kunnen worden gehouden voor een gat in de weg, maar ook voor hobbels of losse stoeptegels door wortelopdruk. Daarvoor moet sprake zijn van gevaar voor schade als gevolg van gebreken aan de weg bij een normaal gebruik daarvan. De wegbeheerder is degene die verantwoordelijk is voor de aanleg en het onderhoud van wegen,

waaronder trottoirs en fietspaden. Bij openbare wegen zijn dit in de regel het Rijk, de provincie (en waterschappen) en gemeenten. Deze overheidsinstanties moeten er voor zorgen dat de wegen in goede staat verkeren, hetgeen betekent dat de weg veilig gebruikt moet kunnen worden. In de praktijk zal een weg daarom in goede staat van onderhoud moeten verkeren.

Op grond van art. 6:174 van het Burgerlijk Wetboek is de wegbeheerder, zoals de gemeente,

verantwoordelijk voor de staat van de weg en eventueel aansprakelijk als sprake is van een gevaarlijke situatie. Niet iedere oneffenheid in een weg leidt echter tot aansprakelijkheid. Pas wanneer er sprake is van een gebrek dat leidt tot een gevaar voor de weggebruiker kan de wegbeheerder verantwoordelijk worden gehouden voor schade of letsel. Ook omstandigheden als slecht weer of druk verkeer kunnen van invloed zijn op de vraag of er sprake is van een gevaarlijke situatie. In die gevallen zal de weggebruiker zijn eigen weggedrag moeten aanpassen.

Aangenomen wordt dat gemeenten en andere wegbeheerders het onderhoud planmatig mogen uitvoeren en daarvoor slechts een beperkt budget hebben

Zorgplicht: waarschuwen voor gevaar

De risicoaansprakelijkheid van de wegbeheerder houdt overigens niet in dat elke voetganger of fietser die valt over een boomwortel of beschadigde bestrating bij de gemeente of een andere wegbeheerder kan aankloppen voor zijn of haar schade. Van gemeenten kan immers niet worden verwacht dat zij iedere dag controleren of er sprake is van scheuren of hobbels door wortelopdruk of van andere schade aan wegen om dit vervolgens direct te repareren. Aangenomen wordt dat gemeenten en andere wegbeheerders het onderhoud planmatig mogen uitvoeren en daarvoor slechts een beperkt budget hebben. De zorgplicht die zij hebben in het kader van het beheer en onderhoud van wegen brengt met zich dat zij indien nodig waarschuwen voor gevaarlijke situaties zodat weggebruikers hun gedrag kunnen aanpassen aan de situatie om ongelukken en schade of letsel te vermijden. Het moet duidelijk zijn voor welk gevaar wordt gewaarschuwd en welk gevaar hij loopt indien de waarschuwing wordt genegeerd. Zo was het niet voldoende bij de aanwezigheid van grit op de weg na het asfalteren een snelheidsbeperking te plaatsen. Er had tevens een waarschuwbord voor slipgevaar moeten worden geplaatst. Nu deze ontbrak was de gemeente toch aansprakelijk.

Zorgplicht: tijdige waarschuwing

In de praktijk zal daarom veelal een rol spelen of de wegbeheerder heeft gewaarschuwd en of de wegbeheerder (kort) voorafgaand aan het ongeval het betrokken weggedeelte voldoende heeft geïnspecteerd. Gemeenten moeten een grote mate van zorgvuldigheid in acht nemen ten aanzien van bomen langs de openbare weg ter beperking van risico's door boomwortels, maar bijvoorbeeld ook door vallende boomtakken, voor weggebruikers. Bedacht moet worden dat een boomtak die al op de weg ligt de weg niet gebrekkig maakt.

Inspectie minder dan een jaar voorafgaand aan het geval wordt in veel gevallen door de rechter redelijk geacht. In dat geval is aan de zorgplicht door de gemeente voldaan. Daarbij is overigens wel de mate van gevaar relevant. Indien de schade aan de weg door wortelopdruk ernstiger is, mag je ook een verdergaand handelen van de wegbeheerder verwachten. Het nalaten van die zorgvuldigheid zal in de regel dan ook eerder leiden tot aansprakelijkheid. (Tenzij van de gemeente redelijkerwijs niet kan worden verwacht dat eerder herstelmaatregelen waren getroffen, zoals bijvoorbeeld gemeenten in een bosrijke omgeving met een omvangrijker onderhoudstaak.)

Baat voor iedereen

In gevaarlijke situaties kunnen weggebruikers de gemeente of een andere wegbeheerder verantwoordelijk houden voor de gevolgen van een val of ongeluk door een gebrekkig onderhoud van een weg, fietspad of trottoir als gevolg van wortelopdruk. Hoewel de weggebruiker ook een eigen verantwoordelijkheid heeft en rekening wordt gehouden met de omstandigheid of er voor gevaar is gewaarschuwd en de wegbeheerder voldoende onderhoud heeft gepleegd, is er een gereede kans op het ontvangen van schadevergoeding bij een ongeluk(je) door opdrukkende boomwortels. Gemeenten wordt daarom aangeraden gevaarlijke situaties zo snel mogelijk te verhelpen om schade of letsel en aansprakelijkheid daarvoor zoveel mogelijk te vermijden. Daar is een ieder bij gebaat.

* Mr. ing. L.J. Wildeboer is advocaat bij CMS Derks Star Busmann N.V. te Utrecht

Wilt u meer weten over een juridisch onderwerp of heeft u een prangende vraag aan Mr. ing. L.J. Wildeboer? Stuur u dan een mail naar de redactie: karlijn@nwst.nl. Dan zorgen wij ervoor dat u antwoord krijgt.